

TEMES DE ACTUALITAT

IMPACTE I RESPOSTA DEL COOPERATIVISME I L'ECONOMIA SOCIAL A LES INUNDACIONS D'OCTUBRE DE 2024 A LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA

Tema d'actualitat coordinat per **José Luis Monzón Campos**,
Director de la revista 'Notícies del CIDE' i director de CIRIEC-Espanya

Introducció: Va passar la DANA per València, Capital de l'Economia Social, més que mai, solidària

Al febrer de 2024 la ciutat de València va ser declarada Capital Espanyola de l'Economia Social pel Ministeri de Treball i Economia Social i el Consell Estatal per al Foment de l'Economia Social, a partir de la candidatura promoguda per la Generalitat Valenciana i l'Ajuntament de València, a petició de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana.

València va viure esta capitalitat marcada per dos tragèdies que han commogut a la nostra societat: el devastador incendi del barri de Campanar, a València, ocorregut el 22 de febrer de 2024, i la DANA que va afectar la seua província el 29 d'octubre del mateix any, amb les terribles seqüeles de tantes vides destrossades, de milers i milers d'il·lusions trencades i de projectes afonats després de tota una vida d'anhels personals i esforços col·lectius.

En este escenari d'adversitats, l'economia social valenciana va ser posada a prova, demostrant la seua vitalitat i la seua extraordinària capacitat per a fer front als desafiaments.

Des del primer moment de la catastròfica DANA, el cooperativisme, el mutualisme i el tercer sector d'acció social es van bolcar en les ajudes a les poblacions afectades. Cooperatives com ANECOOP, CONSUM, FLORIDA UNIVERSITÀRIA, CAIXA POPULAR, GRUP CAIXA RURAL, GRUP CAJAMAR i moltes altres, van facilitar des de primera hora aliments i instal·lacions i, en el cas de les cooperatives de crèdit, van destinar ajudes directes per diversos milions d'euros. La

mútua DIVINA SEGURS va crear un fons de suport i ajudes directes per import de 4 milions d'euros i va donar un miler de hidronejadores a 13 municipis i 2 pedanies afectats per la DANA.

En el tercer sector d'acció social, CREU ROJA, CARITAS, GRUP SOCIAL ONCE, MISSATGERS DE LA PAZ, CERMI i la PLATAFORMA DEL VOLUNTARIAT (tots ells integrats en la Plataforma del Tercer Sector d'Acció Social) van reaccionar a la catàstrofe de manera intensa i solidària. Les imatges de més de 50.000 persones voluntàries desplaçades a la zona "zero" de la DANA, van donar la volta al món i romandran per sempre en l'imaginari col·lectiu.

A la Universitat de València, des del IUDESCOOP i el CIRIEC-Espanya, es va reaccionar amb rapidesa i en la primera setmana de novembre ja es disposava d'un complet informe sobre l'impacte de la DANA en les cooperatives afectades, elaborat conjuntament pel Portal Estadístic de l'Economia Social Valenciana (VALESTAT) i CONCOVAL.

Esta vibrant resposta de l'economia social a la catàstrofe de la DANA no ha sigut fruit de la casualitat. Respon a la profunda tradició cooperativista, associativa i mutualista de la societat valenciana, més que centenària, i que en l'actualitat s'expressa amb més de 10.000 empreses i entitats, 13.000 milions d'euros de xifra de negocis, 100.000 ocupacions retribuïdes, 500.000 voluntaris i un teixit associatiu integrat per més de 3 milions de persones.

Però, amb ser eloqüents de per si mateix estes dades, la força i importància de l'economia social radica en els valors que la definixen, i que la configuren com

Des del primer moment de la catastròfica DANA, el cooperativisme, el mutualisme i el tercer sector d'acció social es van bolcar en les ajudes a les poblacions afectades.

Una vibrant resposta de l'economia social, que no és fruit de la casualitat. Respon a la profunda tradició cooperativista, associativa i mutualista de la societat valenciana, més que centenària.

un pilar imprescindible per a un desenvolupament sostenible i inclusiu. Són valors que s'inspiren en la cultura del treball, la participació democràtica i la solidaritat, en la cooperació i en la subordinació del capital a la satisfacció de les necessitats humanes.

Estos són els valors que vertebren els compromisos de l'economia social amb la societat valenciana davant els reptes i amenaces del canvi climàtic, les guerres, les desigualtats, l'exclusió social i el racisme, la desocupació, el treball precari, l'espoli dels agricultors i les crisis pandèmiques.

Enfront d'estos desafiaments, l'economia social ha demostrat, una vegada més, els seus compromisos amb la societat valenciana:

- Compromís amb l'ocupació decent, impulsant i consolidant iniciatives d'emprenedoria col·lectiva mitjançant projectes empresarials cooperatius, solidaris, participatius i competitius. Com els que ja existixen i constitueixen una història d'èxits de democràcia econòmica i estabilitat en l'ocupació en els àmbits de l'ensenyament, la distribució comercial, el crèdit, la indústria, la construcció i els serveis.

- Compromís amb el desenvolupament en el medi agrari i rural a través de l'associacionisme cooperatiu, racionalitzant la producció, internalitzant la generació de valors afegits i creant noves fonts de riquesa. L'agricultura, més que cap altra activitat, és patrimoni i símbol de la manera de ser i de fer del nostre poble i, per això, l'economia social té la legítima satisfacció d'haver desenvolupat en el seu si activitats empresarials amb un lideratge consolidat.

- Compromís amb les persones majors mitjançant projectes que atenen les seues necessitats a través d'una economia social de les cures que dignifica i humanitza la longevitat.

- Compromís amb les persones més vulnerables mitjançant l'acció i l'impuls d'un fort teixit associatiu, capaç d'integrar-les en un projecte social comú, de tota la ciutadania.

- Compromís amb l'economia del coneixement i la investigació a través de les xarxes d'investigació de les universitats i centres d'investigació valencians d'economia social, que constitueixen una referència internacional de primer nivell.

- Compromís per una transició ecològica justa, per la protecció del medi ambient, l'equilibri ecològic i el desenvolupament humà sostenible, entés este com el que atén les necessitats del present sense comprometre la capacitat de les generacions esdevenidores per a atendre les seues pròpies necessitats.

Estos compromisos, inequívocament assumits per l'economia social valenciana, conferixen a esta una clara dimensió de servei públic, que emplaça a les administracions públiques per a assumir les potencialitats de l'economia social, estimulant les seues iniciatives d'emprenedoria, remonent els obstacles que s'oposen al seu desenvolupament i establint compromisos recíprocs amb els actors de l'economia social, que permeten la consecució d'objectius d'interés general.

Objectius d'interés general que les empreses i entitats de l'economia social han assumit com a propis. Objectius complexos, però necessaris, si es vol assegurar una senda de progrés i benestar per al nostre poble. I objectius possibles, si els diferents sectors socials i econòmics i les administracions públiques els assumeixen com a propis i es comprometen solidàriament en la seua consecució.

Com a universitaris i com a ciutadans, tots els hòmens i dones que formem part del CIRIEC-Espanya i del IUDESCOOP ens sentim profundament orgullosos de l'economia social, de les empreses i organitzacions que la integren, de la seua resposta, enèrgica i solidària, a la catastròfica DANA que va assolir les nostres comarques.

José Luis Monzón

Director de Notícies del CIDEA

Director de CIRIEC-Espanya

IMPACTE DE LA DANA EN LES COOPERATIVES DE LES ZONES AFECTADES A LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA. INFORME CIRIEC-VALESTAT-CONCOVAL

Les cooperatives de la província de València tenen una forta implantació en els territoris més danyats per la DANA. En xifres globals, les 477 cooperatives radicades en els municipis afectats representen el 30 % de les cooperatives de la província i el 17,5 % de les cooperatives en la Comunitat Valenciana. Estes 477 cooperatives donen ocupació a prop de 11.000 treballadors i servei a més de 65.000 usuaris; les seues vendes anuals agregades ascendixen a 1.527 milions d'euros i aporten 286 milions d'euros al PIB valencià.

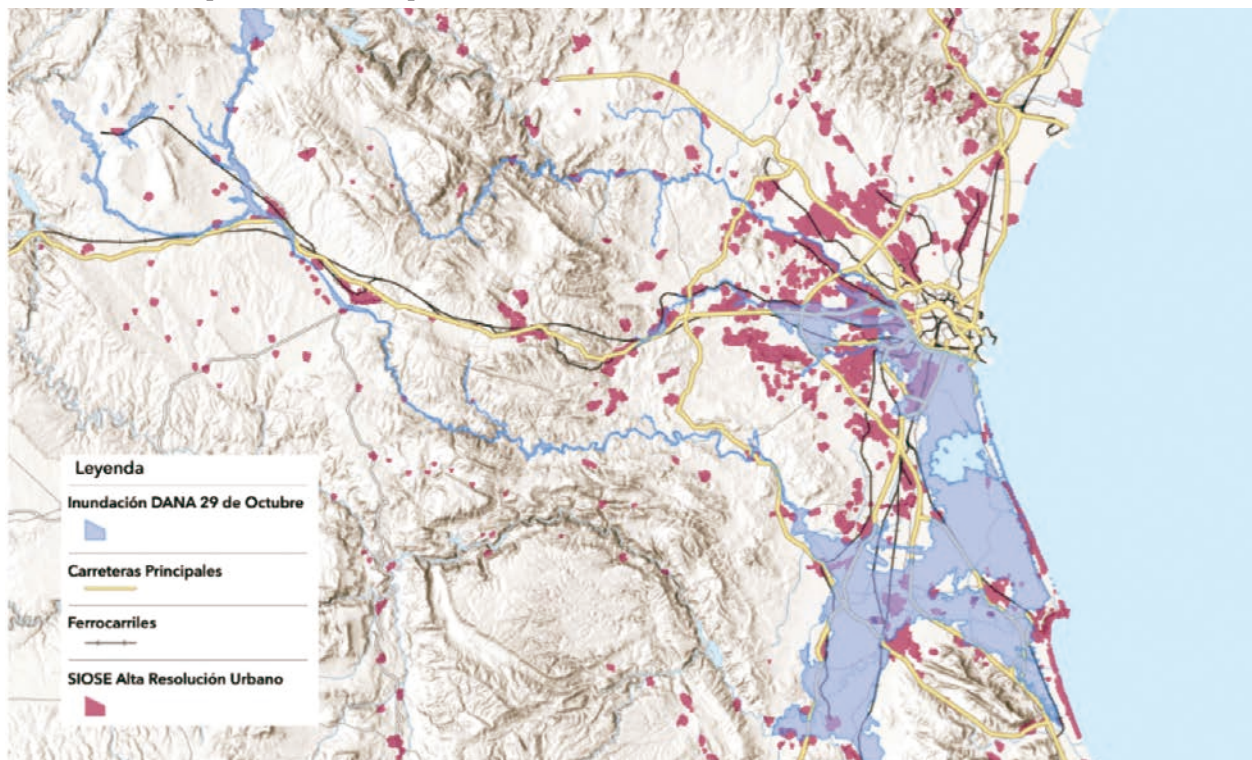
La catàstrofe provocada per la DANA a la província de València va afectar per tant l'activitat d'un nombre significatiu de cooperatives, així com als seus treballadors, socis i usuaris. Un informe d'urgència elaborat per CIRIEC, VALESTAT i CONCOVAL va poder aproximar algunes xifres generals de l'impacte socioeconòmic provocat per este fenomen.

Així, de les 1.564 cooperatives actives a la província en l'actualitat, els efectes de la DANA han afectat un total de 477 entitats que es troben repartides pels 65 municipis afectats. No obstant això, no totes elles s'han vist igualment afectades. En els municipis més greument danyats, aquells que es consideren "zona

0" (Aldaia, Alfafar, Benetússer, Catarroja, Chiva, Masanassa, Paiporta, Picanya, Sedaví, Silla i Utiel) hi ha actives un total de 72 cooperatives amb una ocupació directa de 1.089 treballadors (excloent a Consum, amb seu a Silla, que té més de 20.000 treballadors repartits per nombrosos centres de treball, dins i fora de la zona afectada), que generen unes vendes de 114,2 milions d'euros (de nou, excloent a Consum).

L'afectació en la resta de municipis és molt desigual. Per posar un exemple, el municipi de Torrent ha sigut parcialment afectat per la DANA, per la qual cosa solament s'han vist afectades les instal·lacions d'aquelles cooperatives prop de les zones inundades, bàsicament les agrícoles i industrials (amb seu en el polígon industrial del Mas del Judge); mentres que un nombre significatiu de cooperatives de serveis no han vist compromesa la continuïtat de la seua activitat en el curt i mitjà termini. Així, cooperatives d'ensenyament (El Drac), financeres (Caixa Rural de Torrent) o comercials (Torrent wagen, Dietaset, etc.), encara que s'han vist afectades momentàniament per l'esdeveniment meteorològic, tornaran ràpidament a l'activitat.

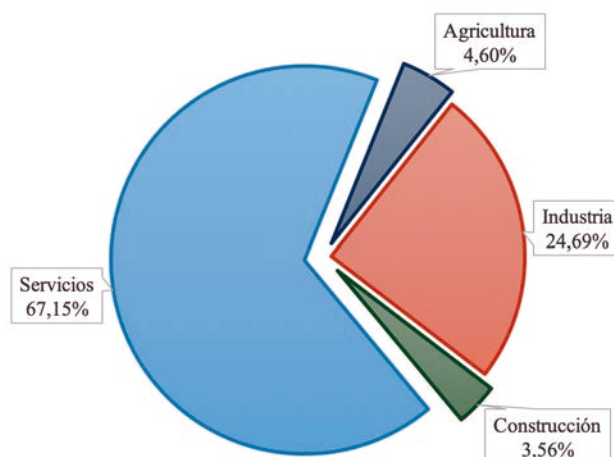
Zones afectades per la DANA a la província de València

Taula 1. Nombre de cooperatives en els municipis de la "zona 0"

Municipio	Cooperativas
Aldaia	10
Alfajar	3
Benetússer	5
Catarroja	15
Chiva	3
Massanassa	5
Païporta	7
Picanya	5
Sedaví	2
Silla	5
Utiel	12
Total	72

Font: Registre de Cooperatives Comunitat Valenciana.

Gràfic 1. Cooperatives en municipis afectats per sectors d'activitat

Font: Registre de Cooperatives Comunitat Valenciana.

Taula 2. Cooperatives en municipis afectats per classe de cooperativa

Classe de cooperativa	Número	%
TREBALL ASSOCIAT	307	64,4%
VIVENDES	13	2,7%
POLIVALENT- PRINCIPALMENT AGRÀRIA	4	0,8%
AGROALIMENTÀRIES	94	19,7%
CRÈDIT	7	1,5%
CONSUM	8	1,7%
TRANSPORTS DE SERVEIS	4	0,8%
INTEGRACIÓ SOCIAL DE CONSUM	1	0,2%
SEGON GRAU	5	1,1%
SERVEIS	5	1,1%
TRANSPORTS DE TREBALL ASSOCIAT	16	3,4%
EXPLOTACIÓ COMUNITARIA DE LA TERRA	2	0,4%
ENSENYAMENT DE TREBALL ASSOCIAT	2	0,4%
POLIVALENT CONSUM, TREBALL ASSOCIAT I SERVEIS EMP.I PROF	1	0,2%
TREBALL ASSOCIAT PROFESSIONAL	5	1,1%
ENSENYANÇA MIXTA	1	0,2%
INTEGRACIÓ SOCIAL DE TREBALL ASSOCIAT	1	0,2%
POLIVALENT CONSUM AMB SOC.TREBALLADORS	1	0,2%
Total	477	100%

Impacte de la DANA en les cooperatives per sectors

Oficines de caixes rurals i cooperatives de crèdit

El sector del crèdit cooperatiu va patir danys en oficines d'entitats com Caixa Popular, amb 29 oficines en zones afectades, l'oficina de Caixa Rural Albal, les sis de Caixa Rural Algemesí, les cinc de Caixa Rural l'Alcudia i més de 50 oficines del Grup Cooperatiu Cajamar.

Impacte en cooperatives elèctriques

Van ser afectades cooperatives elèctriques, comunitats energètiques, instal·lacions solars i altres d'energia renovable a Castellar, Guadassuar, Catarroja, Alginet, Chera i Sot de Chera, entre altres.

En les poblacions de Chera i Sot de Chera els danys van ser molt importants en la infraestructura, ja que les seues instal·lacions estan prop de rius i barrancs, la qual cosa va provocar que hagueren de funcionar amb grups electrògens, amb un cost elevadíssim.

Danys en la indústria i el transport cooperatius

En el sector de transport per carretera, al voltant de 1.000 camions van patir importants danys, tots ells pertanyents tant a transportistes residents en les zones afectades com de la resta d'Espanya.

Les cooperatives de transportistes van perdre nombrosos vehicles i van tindre danys en hangars, assortidors i despatxos. Així mateix, es van veure afectades cooperatives de taxistes, de repartiment i vehicles industrials en polígons i comerços.

Afectacions en la distribució alimentària

La cooperativa Consum va patir danys en 70 supermercats entre propis i franquiciats, afectant 1.000 persones de les seues botigues. A més, va patir saquejos també en diversos dels supermercats en zones afectades.

Sector agroalimentari: Danys principals en cítrics, Kaki i arròs

S'estima que van ser 25.000 les hectàrees de cultiu afectades. Va haver-hi quantiosos danys en camins rurals, amb despreniments i desmunts provocats per les aigües, així com danys en ponts i altres vies de comunicació. Danys en magatzems i indústries en les cooperatives de l'Alcúdia, Carlet, Massalavés, Alfarb i Llombai, així com a Massanassa.

Respecte de les collites, es van produir greus danys en cítrics, kaki i arròs. A Massanassa i El Palmar l'aigua va entrar en els magatzems de les cooperatives on dels 7 milions de quilos d'arròs que tenien emmagatzemats i condicionant-se van perdre aproximada-

ment 2 milions. Els arrossars es van veure danyats també pels residus arrossegats en les riuades.

La campanya de cítrics va patir greus danys a conseqüència de l'afectació de molts dels arbres fruiters per la humitat i la consegüent asfíxia radical o malalties d'arrel. També es van destruir casetes de reg, sistemes de reg per degoteig, ferramentes, magatzems i naus agrícoles, amb pèrdues quantioses. La Foia de Buñol, la Ribera Alta, la Ribera Baixa o L'Horta Sud són comarques amb molta superfície de cítrics, per la qual cosa l'oferta i comercialització es van veure greument minvades.

Ensenyament

El cooperativisme d'ensenyament en la Comunitat Valenciana pel seu origen té gran part de les seues instal·lacions en les zones afectades, principalment en l'Horta Sud, on es concentra gran part de l'alumnat. Va haver-hi pèrdues en instal·lacions (aules, murs, portes, zones esportives i patis), mobiliari i materials en escoles cooperatives afectades en les zones devastades.

Van ser molt afectades cooperatives com Florida Grup Educatiu en els seus diferents centres i especialment a Catarroja, Ninos, La Gavina o Col·legi Larrodé, entre altres. Ninos escoles de 0 a 3 anys va patir greus danys a Alfafar, Picanya, Chiva i Albal, amb dos instal·lacions totalment destruïdes. La Gavina a Picanya i Larrodé a Catarroja van tindre molt afectades les seues instal·lacions.

Professionals, pimes i comerços en cooperatives de treball associat

El 20 % de les cooperatives de treball associat va perdre totes les seues instal·lacions: pimes i micropimes en comerços com a bars, despatxos, tallers, perruqueries, etc. Petites empreses van patir importants danys col·laterals amb pèrdua de negoci, algunes d'elles com la cooperativa Asterisc, dedicada al teatre i a activitats culturals, que realitza la seua activitat en el Teatre Auditori d'Aldaia.

Altres empreses més grans, com Serveis Futurs, amb 100 auxiliars de neteja, va veure com les seues instal·lacions van quedar totalment destruïdes. Finalment, altres cooperatives que treballen per la integració de col·lectius desfavorits, com la cooperativa Plataforma d'Iniciatives Socials a Alfafar, van patir també greus danys.

Cooperatives de vivenda

Les vivendes situades en les zones inundades s'estimen en desenes de milers, una part de les quals procedixen de vivendes cooperatives.

LA SOLIDARITAT COOPERATIVA ENFRONT A LA DANA

per **Emilio Sampedro Baixauli**

President de Concoval (Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana)

477 Cooperatives valencianes tenen la seu en els municipis afectats per la dana. I algunes d'elles amb molts establiments oberts al públic en les zones afectades: Consum, 69; Grup Cajamar, 30; Coinfer, 11; Caixa Popular, 10.

La barrancada va impactar en un territori molt cooperativitzat. Les comarques més castigades (L'Horta, La Ribera, Utiel-Requena, Camp del Túria...) són intensives en cooperativisme. Més d'un 30 % de les cooperatives de la província de València i un 17,5 % de les del conjunt de la Comunitat estan concentrades en els municipis afectats. Quasi 11.000 persones treballant en cooperatives en les zones sinistrades i més de 65.000 usuaris afectats. D'una manera molt breu, i sense entrar en els detalls, eixe va ser l'impacte.

Però és important comprendre, també, que més de la mitat de la població valenciana és cooperativista. I això significa que, quan passa alguna cosa a València, les cooperatives ens sentim interpel·lades. I la dana que ens va assolir el 29 d'octubre de l'any passat, a més de provocar quantioses pèrdues en les nostres empreses, va ser -sobretot- una catàstrofe que va violentar la vida de la nostra gent. Tinguem present que les cooperatives no som empreses com les altres: les cooperatives som empreses que reunim persones i, a partir d'ací, comencem a "fer economia"; no al revés.

Per això, des de la mateixa nit del 29 d'octubre, les cooperatives van reaccionar per a fer front a la situació d'emergència. En col·laboració amb autoritats locals i ONG, es van fer arribar aigua, aliments, material de ferreteria, de neteja i productes de tota mena.

Personalment, recorde haver parlat en menys de 24 hores amb més de vint cooperatives, grans i xicotetes, de totes les classes, de tota condició. La resposta, en tots els casos -absolutament en tots els casos- va ser extraordinària i commovedora. I la meua experiència personal és només un botó de mostra.

En aquells dies que van seguir a la fatídica nit, cada u estava "traient el seu fang", uns amb graneres i pales, uns altres amb el telèfon mòbil, uns altres al volant d'un cotxe, d'una furgoneta, d'un camió o d'un tractor... De mil maneres:

- Ajudant a netejar, clar.
- Reparant danys en edificis i aportant bombes d'aigua (sabem que ho van fer, per exemple, Taulell, Eclèctec i Creaqció).
- Allotjant persones afectades.
- Repartint medicaments: les cooperatives de farmacèutics van reforçar rutes i estoc per a proveir a les farmàcies de les zones sinistrades.
- Proporcionant internet gratuïta que va facilitar la comunicació en zones damnificades. Ho va fer la cooperativa elèctrica d'Alginet.
- Moltes escoles van arrebregar recursos educatius i jocs per a espais lúdics infantils o van crear menjadors solidaris: Escola 2, El Drac, Marcais...

Fins i tot, sobre el terreny, les cooperatives, encara estant afectades, estaven també ajudant en el seu entorn al mateix temps:

- Van proporcionar electricitat en localitats que havien perdut el subministrament (ho van fer les cooperatives elèctriques de Sot de Chera i de Chera).
- Van facilitar maquinària agrícola per a col·laborar en l'evacuació i neteja dels carrers (molts agricultors, socis de cooperatives de la Ribera, L'Horta i Utiel-Requena, van eixir al carrer).
- Altres cooperatives van posar les seues instal·lacions a la disposició de les Administracions per a facilitar la prestació de serveis públics sanitaris, d'acolliment i veterinaris (ho va fer Florida, a Catarroja, que estava absolutament arrasada).
- O es van convertir en base per a la recepció i distribució de productes que es repartien després per

"La resposta cooperativa enfront de la dana va ser ràpida, solidària i activa. I això volem posar-ho en valor: No sols cal explicar com patim les cooperatives els devastadors efectes de la catàstrofe, sinó també la nostra capacitat de recuperació i la nostra solidaritat".

"Que ens servisca per a compartir l'orgull de ser cooperativistes: per a recordar per què ens vam fer cooperativistes i per què continuem sent-ho".

la zona. La gent de La Ribera recordarà en què es va convertir Copal durant aquells dies; i és només un dels casos. Cooperatives xicotetes com per exemple Makea, en La Punta, o Factoria d'Idees i Creació, a Alginet, també van cedir els seus locals com a punt logístic intermedi.

A més, algunes cooperatives singulars, les més grans i potents, com Anecoop, Consum, Coarval, Coinfer o Grup Sorolla, han sigut un model d'extraordinària generositat, recaptant fons per a ajudar a cooperatives danyades i compensant als seus treballadors i familiars afectats amb importants sumes econòmiques (que van ser aportades per la pròpia cooperativa, però també per cooperativistes no afectats en favor dels seus companys i companyes damnificats). Gràcies a Consum, per exemple, les residències de persones majors, menors i amb discapacitat, van rebre diàriament, des del primer dia, aliments i aigua. I Anecoop, per part seua, en coordinació amb Concoval, va repartir una important suma de diners entre xicotetes cooperatives afectades.

Per la seua part, les cooperatives de crèdit (que convé recordar que són les úniques entitats financeres amb capital 100 % valencià que ens queden) van disposar ràpidament línies de finançament sense interessos ni comissions. Ho van fer Caixa Popular, les cooperatives del Grup Cajamar i les caixes rurals de pobles afectats, com la d'Albal o Algemesí.

En el pla més institucional, Cepes i Concoval impulsem la creació d'un fons per a ajudar en la recuperació d'empreses d'economia social afectades; un fons que

ha rebut donacions de cooperatives valencianes i altres comunitats autònomes com Catalunya, Euskadi i Madrid. I hem de reconèixer que este fons es va constituir per iniciativa dels companys cooperativistes de fora de València, que immediatament ens van cridar per a dir-nos que volien ajudar a les cooperatives valencianes.

Sense eixir-nos de l'àmbit estatal, també des de la Unió Espanyola de Cooperatives d'Ensenyament (UECOE) es va constituir un fons per a la reconstrucció de les cooperatives educatives més danyades.

En suma, l'economia social espanyola i valenciana han recaptat i repartit, específicament entre empreses cooperatives i entitats d'economia social afectades, al voltant de 500.000 euros. I tot això, per descomptat, al marge de les accions de voluntariat de la nostra gent i de les ajudes que moltes cooperatives van concedir als seus treballadors afectats i de les donacions que es van fer, en diners i en espècie, per al suport a l'acció desenrotllada sobre el terreny per les ONG. Això van ser milions.

La resposta cooperativa enfront de la dana va ser ràpida, solidària i activa. I això volem posar-ho en valor: No sols cal explicar com patim les cooperatives els devastadors efectes de la catàstrofe, sinó també la nostra capacitat de recuperació i la nostra solidaritat.

I que ens servisca per a compartir l'orgull de ser cooperativistes: per a recordar per què ens vam fer cooperativistes i per què continuem sent-ho. La resposta és, entre altres coses, perquè les cooperatives mai mirem cap a un altre costat.

RECONSTRUIR DES DEL COMÚ: ALIANCES PÚBLIC-SOCIALS PER A UNA RECUPERACIÓ JUSTA DESPRÉS DE LA DANA

per **María José Vañó Vañó**
Professora de Dret Mercantil, Universitat de València
Investigadora de IUDESCOOP

La catàstrofe climàtica ocasionada per la DANA ha posat en relleu la necessitat urgent de repensar els models de reconstrucció i resposta local des de marcs jurídics que prioritzen l'interés general, la cohesió social i la sostenibilitat. En este context, l'economia social no sols representa una alternativa organitzativa eficaç, sinó una via plenament habilitada pel dret vigent per a col·laborar amb les administracions públiques en la provisió de serveis essencials. Este plantejament compta amb fonament legal exprés en l'ordenament autonòmic i estatal.

En primer lloc, la Llei 8/2003, de 24 de març, de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, modificada per la Llei 2/2023, de 30 de març, incorpora en el seu article 99 bis una regulació específica de les cooperatives d'iniciativa social prestadores de serveis d'interés econòmic general. El precepte estableix que estes cooperatives poden desenvolupar activitats vinculades a serveis bàsics -com a vivenda, energia, salut, dependència o mobilitat- en benefici de la col·lectivitat i en règim de continuïtat.

De manera rellevant, l'apartat 4 de l'article 99 bis estableix:

“Quan no procedisca la relació contractual emparada en la legislació de contractes del sector públic entre l'Administració i la cooperativa d'iniciativa social, la relació entre les dos parts es formalitzarà en un conveni de col·laboració que establisca de manera objectiva les obligacions de servei públic imposades i els mecanismes de control quant a les mateixes que es reserva l'entitat local”.

Esta previsió permet, amb ple suport legal, la subscipció de convenis de col·laboració entre cooperatives d'iniciativa social i entitats locals, fora del marc típic de la contractació pública, sempre que existisca una finalitat d'interés general i s'establisca el control públic corresponent. La norma introduïx així una via complementària al procediment contractual, adaptada a la naturalesa no lucrativa i orientada al servei públic d'estes entitats.

A nivell estatal, la Llei 5/2011, de 29 de març, d'Economia Social, definix a les cooperatives com a part integrant d'un conjunt d'entitats que, des de la iniciativa privada, persegueixen l'interés general econòmic o social. Esta llei reconeix expressament la seua contribució al desenvolupament territorial, la inclusió i l'equitat, i crida a les administracions públiques al seu foment.

A més, la Llei 9/2017, de 8 de novembre, de Contractes del Sector Públic, permet incorporar a entitats de l'economia social en processos de contractació pública mitjançant fórmules com:

- La reserva de contractes a entitats sense ànim de lucre, cooperatives d'iniciativa social i empreses socials (art. 77).
- La introducció de criteris socials i mediambientals en els plecs i adjudicacions (arts. 1.3, 35 i 145).
- La firma de convenis de col·laboració quan no procedisca el contracte administratiu, en aplicació del que es preveu en la disposició addicional octava i l'article 47.

En conseqüència, reconstruir des de l'economia social no sols és viable jurídica i tècnicament: és una opció contemplada expressament en la normativa vigent, tant a nivell autonòmic com estatal. La utilització de convenis de col·laboració amb cooperatives d'iniciativa social permet una actuació legal, transparent i orientada a l'interés públic, especialment adequada en contextos on la urgència, la proximitat territorial i la finalitat social exigixen fórmules flexibles i responsables.

Lluny de ser una solució informal o marginal, esta forma de col·laboració públic-social és una eina legítima i regulada, que permet afrontar la reconstrucció des d'estructures democràtiques, participatives i amb arrelament comunitari, donant compliment als principis constitucionals d'eficàcia, solidaritat, subsidiarietat i participació.

Este marc jurídic va servir de base i horitzó per a la jornada celebrada el 25 de març de 2025 a la Univer-

sitat de València, on administracions públiques, entitats de l'economia social, responsables municipals, cooperatives, fundacions i plataformes ciutadanes es van reunir per a compartir experiències, formular propostes i reivindicar el reconeixement operatiu d'estes ferramentes legals en els processos de reconstrucció. El que va seguir no va ser una simple exposició de bones pràctiques, sinó una deliberació col·lectiva sobre com activar, des del jurídic i el comunitari, una recuperació transformadora i justa.

L'obertura de la jornada va evidenciar que el marc jurídic que habilita la col·laboració públic-social comença a trobar ressò en el discurs institucional. L'acte va ser inaugurat per Pilar Bernabé, delegada del Govern en la Comunitat Valenciana, qui va subratllar la necessitat que la reconstrucció post-DANA es fonamente en estructures econòmiques més justes, sostenibles i participatives. Va fer referència directa als fons mobilitzats des de l'Estat en matèria d'agricultura, vivenda i tercer sector, i va reconèixer expressament el valor de l'economia social com a “motor de resiliència i proximitat”.

Zulima Pérez, assessora de la secretaria d'Estat de Política Territorial, va reivindicar el paper de les entitats locals en la gestió de l'emergència i va vincular la reconstrucció al compliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, amb especial menció al ODS 11 (ciutats i comunitats sostenibles) i al ODS 17 (aliances per a aconseguir els objectius). Pérez va situar l'economia social com a aliada natural dels poders públics en estos processos, destacant la necessitat de dotar als ajuntaments d'instruments normatius que faciliten estes aliances.

Andrés Lluch, director general d'Ocupació, Cooperativisme i Seguretat Laboral de la Generalitat Valenciana, va reafirmar el compromís institucional amb la reconstrucció post-DANA, destacant el paper essencial de l'economia social com a motor de recuperació territorial. Va subratllar que les cooperatives valencianes, prop de 500 presents en la zona afectada, han demostrat capacitat de reacció i arrelament. Va apel·lar a la necessitat de liderar des del públic una reconstrucció sostenible i coordinada, amb l'economia social com a aliada natural, i va anunciar l'aprovació recent del Pla Estratègic de Reconstrucció, estructurat en set eixos i més de cinquanta mesures. Encara que no va entrar en els detalls normatius, va insistir en la necessitat de models que integren ocupació, sostenibilitat i innovació amb fort component territorial.

Des de l'àmbit universitari, van intervindre també Clara Viana, degana de la Facultat de Dret, i Francisco Muñoz, degà de la Facultat d'Economia, els qui van expressar el compromís dels seus centres amb la in-

vestigació aplicada i la transferència de coneixement en matèria d'economia social, i van valorar el treball conjunt entre universitat, administració i teixit cooperatiu com a model de governança a consolidar.

Governos locals enfront de la DANA: límits normatius, respostes comunitàries i demandes de reforma

Esta primera taula institucional va marcar el to de la resta de la jornada: no es tractava de teoritzar sobre models alternatius, sinó d'activar els marcs legals existents per a fer-los operatius en situacions concretes d'emergència i reconstrucció. L'economia social va ser nomenada no com un complement, sinó com un soci estratègic amb base jurídica clara i suport institucional creixent.

La taula d'alcaldes va posar veu al sofriment viscut en els municipis afectats per la DANA i va visibilitzar les carències estructurals amb les quals s'enfronten a una reconstrucció de gran envergadura. Van intervenir Maribel Albalat, alcaldessa de Paiporta; Guillermo Luján, alcalde d'Aldaia; i Salvador Climent, alcalde de Llombai. Al costat d'ells, la secretària general de l'Ajuntament de Catarroja, Remedios Ibáñez, va oferir una de les reflexions jurídiques més contundents de la jornada.

Maribel Albalat va relatar com a Paiporta, un municipi de quasi 30.000 habitants, la DANA va deixar al poble sense serveis públics, sense aigua, sense alimentació, amb comerços tancats i amb més de 2.000 persones desplaçades de plantes baixes. Va assenyalar la falta de recursos tècnics i humans per a gestionar l'emergència, i com el suport ciutadà i del tercer sector va ser crucial. Va agrair l'ajuda espontània rebuda -“voluntaris amb pales”, col·legis professionals, ONG- i va subratllar que s'ha recuperat menys del 50 % del teixit urbà i econòmic. “El 20 % dels comerços no anaven a obrir i els que ho fan, funcionen en precari.

Guillermo Luján, alcalde d'Aldaia, va centrar la seua intervenció en la necessitat de reconèixer institucionalment el que ha passat, especialment entorn del barranc de la Saleta, on es van produir sis morts. Va lamentar que moltes de les obres de prevenció pendents des de fa anys no s'havien executat. Va reclamar major responsabilitat compartida i coordinació entre administracions per a no normalitzar la falta d'inversió en seguretat hidràulica. Va reivindicar que els plans municipals d'emergència han d'adaptar-se a realitats noves i més extremes: “El 29 d'octubre no va ser una DANA, va ser un tsunami”, va afirmar, assenyalant que les instruccions del seu pla local (allunyar-se dels barrancs) eren, tràgicament, el contrari del que hauria salvat vides.

Salvador Climent, des de Llombai, va exposar el drama d'un municipi agrícola completament incomunicat. "456 litres per metre quadrat en poques hores ho van destruir tot". Aïllats durant tres dies, sense subministraments, van viure una situació de col·lapse. Climent va subratllar la falta de capacitat municipal per a gestionar els fons rebuts: encara que disposen de recursos, "tenim la mateixa gent que abans" i no hi ha empreses locals suficients per a executar les obres. El municipi segueix amb camins intransitables, camps inservibles i greus problemes de gestió de l'aigua. Va assenyalar a més que TRAGSA ha reconegut públicament la falta de múscul empresarial per a assumir la reconstrucció rural.

La intervenció més tècnica de la taula va ser la de Remedios Ibáñez, secretària general de l'Ajuntament de Catarroja, qui va plantejar els límits del marc jurídic-administratiu actual per a actuar en contextos d'emergència. Va explicar que Catarroja ha de gestionar més de 138 milions d'euros en ajudes, en contrast amb un pressupost municipal ordinari de 22 milions a l'any. Va identificar dos grans problemes:

1. La rigidesa del sistema de contractació pública: "Encara que seguim en emergència, és molt poc probable que puguem encomanar una obra a dit", va explicar, i va afegir que "els mecanismes actuals no són àgils, encara que sí garantistes", la qual cosa genera un efecte pèndul entre l'exigència de concurrència i la necessitat d'actuar amb urgència.

2. La falta d'instruments per a col·laborar amb el tercer sector: "No disposem d'un instrument de contractació ad hoc, transparent, competitiu i ràpid; ne-

cessitem convenis de col·laboració més flexibles", va reclamar. Va reconèixer que el suport del sector cooperatiu i de les entitats socials va ser clau en les primeres setmanes, quan l'ajuntament no tenia capacitat per a arribar a tot. Literalment va afirmar: "El no haver de firmar el conveni va ser una gran ajuda", en referència a les col·laboracions informals amb entitats que van suplir funcions municipals sense passar per procediment administratiu.

Ibáñez va subratllar també la necessitat de reformar la normativa vigent, tant per a agilitzar la contractació pública com per a integrar jurídicament al tercer sector i l'economia social en el marc d'emergències. Va reclamar "instruments específics de col·laboració", tant per a la gestió ordinària com per a escenaris extraordinaris. La seua exposició va evidenciar la contradicció entre la normativa ordinària (pensada per a temps de normalitat) i la realitat d'un ajuntament col·lapsat per una catàstrofe climàtica.

Cooperatives, vivenda i articulació ciutadana com a infraestructures socials de la reconstrucció

La segona taula tècnica de la jornada va posar el focus en les ferramentes jurídiques i organitzatives que ja existixen en l'àmbit de l'economia social i que poden activar-se per a respondre a contextos d'emergència i reconstrucció, especialment en sectors estructurals com la vivenda, l'energia, les cures o la participació ciutadana. Van intervindre en esta taula Vicente Duart (responsable del Registre de Cooperatives de la Generalitat Valenciana), Francisco Pérez Caballero (presi-

dent de FECOVI), Montse Llorca (directora de Cohabitem), Raúl Contreras i Antonio Ariño (promotors dels CLERS), José Manuel Pastor (Catedràtic d'Anàlisi Econòmica) i José Pérez (CEO WOZTELL).

Vicente Duart, del Registre de Cooperatives, va presentar amb detall el marc normatiu valencià per a la constitució de cooperatives, recordant que estes poden constituir-se sense cost notarial, amb suport tècnic gratuït de la Generalitat i amb procediments àgils en línia. Va destacar que les cooperatives d'iniciativa social, regulades en la Llei 8/2003 de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, especialment després de la seua reforma de 2023, poden constituir-se en sectors com la vivenda, els serveis socials, la salut, l'energia o la mobilitat, quan persegueixen una finalitat d'interés general i no repartixen beneficis.

Duart va subratllar que "la llei permet que els ajuntaments cedisquen drets de superfície sobre sòl públic a cooperatives de vivenda en cessió d'ús", sempre que l'ús responga a l'interés general, i que estes cessions poden formalitzar-se a través de concessions demaniales o convenis, segons el cas. Va recordar que l'article 99 bis, introduït per la Llei 2/2023, permet a les entitats locals establir convenis de col·laboració amb cooperatives d'iniciativa social fora del marc contractual ordinari, sempre que es justifique que no procedix l'aplicació de la Llei de Contractes del Sector Públic.

Francisco Pérez Caballero, president de FECOVI (la federació valenciana de cooperatives de vivenda), va explicar com el model de cessió d'ús permet oferir vivenda assequible, estable i no especulativa en sòls de titularitat pública o privada, amb participació activa dels usuaris. Va mostrar exemples de projectes cooperatius en marxa en municipis xicotets i zones rurals, i va assenyalar que el model està especialment indicat per a persones majors, jòvens o famílies vulnerables, ja que genera comunitat, reduïx costos de manteniment i promou formes de convivència solidària.

Pérez va reclamar als ajuntaments voluntat política i visió a llarg termini: "Si volen que hi haja vives cooperatives, han de reservar sòl i planificar-ho. Sense sòl, no hi ha projecte". Va assenyalar també la necessitat d'acompanyament tècnic, formació dels grups i accés a finançament a través de fons europeus, crèdits blans o col·laboració públic-comunitària.

Montse Llorca, des de Cohabitem, va reforçar eixa idea i va explicar com la vivenda col·laborativa pot activar-se en sòl dotacional sempre que l'ajuntament reconega l'interés social del projecte. Va subratllar que, en contextos d'emergència residencial, com després de la DANA, els models cooperatius permeten donar resposta estable sense caure en lògiques assistencialistes ni especulatives. Va exposar que la vivenda coo-

perativa no és propietat individual ni lloguer, sinó un dret d'ús col·lectiu, gestionat de manera democràtica i amb un enfocament intergeneracional i de cures.

Llorca va denunciar les dificultats actuals: la falta de seguretat jurídica sobre les cessions d'ús, els retards en les tramitacions urbanístiques i l'absència d'un circuit institucional clar per a canalitzar estes iniciatives des de l'administració. "Hi ha voluntat política, però falten ferramentes tècniques i jurídiques adaptades", va afirmar.

Un dels moments més intensos de la jornada va ser la intervenció conjunta d'Antonio Ariño, catedràtic de sociologia i ex vicerector de la Universitat de València, i Raúl Contreras, economista social i promotor d'iniciatives d'economia transformadora. Els dos van explicar com van sorgir i com funcionen els Comitès Locals d'Emergència i Reconstrucció (CLER), que ja operen en més de 15 municipis afectats per la DANA, especialment a la comarca de l'Horta Sud.

Antonio Ariño va contextualitzar la seua aparició com una resposta davant l'absència de representació real de les víctimes en els espais institucionals de reconstrucció, assenyalant que ni en les comissions oficials del Govern ni en els comitès tècnics van ser incloses les persones afectades. Va criticar durament la incapacitat de les categories tradicionals -partits, sindicats, ONG- per a respondre amb agilitat i arrelament a l'emergència, i va proposar entendre la catàstrofe com un fenomen social, no natural:

"Això no és un desastre natural, això és una catàstrofe social causada per models d'ocupació del territori profundament desiguals".

Ariño va explicar que els CLERS han sorgit des de barris històrics com Parc Alcosa o el barri d'Orba, però s'han estés ja a pobles xicotets i mitjans, i funcionen com a espais d'autoorganització veïnal, amb comissions que van des de salut mental i vivenda, fins a projectes de reubicació, ocupació, urbanisme o cultura. Va reivindicar que l'objectiu no és "reconstruir l'anterior", sinó transformar el model existent per a evitar repetir els errors que van agreujar els efectes de la DANA.

Per part seua, Raúl Contreras va centrar la seua intervenció en el caràcter operatiu dels comitès. Va explicar que els CLERS són estructures horitzontals, transparents i obertes, on la ciutadania pren decisions col·lectives i es convida a participar a empreses, ajuntaments i universitats, no com a entitats directives, sinó com "una més".

"Venim a servir, no a dirigir. L'economia ha de posar-se al servei de la vida", va afirmar, reivindicant una lògica de col·laboració radicalment distinta a la delegació institucional o a l'externalització convencional.

Contreras va analitzar també les causes estructurals de la catàstrofe: l'ocupació de zones inundables per part de vivendes i polígons industrials, l'abandó de terres forestals aigües amunt, i l'absència de planificació preventiva. Va explicar que els CLERS han començat a elaborar diagnòstics comunitaris, estan dissenyant instruments financers propis per a avançar ajudes a famílies sense assegurança i han creat catàlegs de valors socials i ambientals per a prioritzar les inversions en funció de l'impacte, no sols del cost econòmic.

Els dos ponents van coincidir que és imprescindible que les administracions reconeguen als CLERS com a infraestructures socials permanents i no com a respostes puntuals. Van proposar fins i tot estendre esta xarxa a municipis no afectats, com a forma anticipada de preparació comunitària enfront de futures emergències climàtiques.

La jornada va incloure també dos intervencions clau des de l'àmbit acadèmic i tecnològic. D'una banda, José Manuel Pastor va presentar les conclusions del comitè d'experts per a la reconstrucció de les zones afectades per la DANA. Va aportar dades rellevants: el PIB no reflectix adequadament els efectes d'una catàstrofe com esta, mentres que el Producte Interior Net (PIN) permet estimar millor la depreciació del capital ocasionada. En este cas, la pèrdua es va estimar en més de 16.000 milions d'euros. Pastor va explicar que la seua anàlisi es va basar en l'estudi de 72 casos internacionals i en entrevistes a responsables locals i agents socials. Va reclamar una transformació profunda del sistema de resposta institucional: inversió estructural, agilització administrativa, infraestructures metropolitanes resilients i una estratègia integral des de l'economia social.

D'altra banda, José Pérez, CEO de WOZTELL i director de la Càtedra Ciutadà Conversacional de la Universitat de València, va presentar la plataforma INCARE (Iniciativa Nacional de Captació de Recursos). Este sistema tecnològic, inspirat en ferramentes utilitzades durant la pandèmia, permet detectar, prioritzar i canalitzar necessitats ciutadanes en temps real, aprofitant-les amb recursos disponibles. José Pérez va subratllar que no gestionen diners, sinó fluxos d'ajuda material i voluntària, amb l'objectiu d'empoderar a la comunitat local i facilitar la coordinació pública i social des de tecnologies conversacionals com WhatsApp o Telegram. INCARE ha sigut testat ja en diversos municipis afectats per la DANA i proposa una via innovadora per a articular la reconstrucció des de l'escolta i la participació.

Sense les fundacions i entitats del tercer sector, la resposta a la DANA hauria sigut més lenta, menys justa i menys humana

L'última taula de la jornada va reunir actors clau de la reconstrucció des de l'economia social, fundacions i plataformes d'innovació oberta. Van participar Vicent Moros (Fundació Colisée), Ana Tórtola (Nova Fundació Feina), Mavi Leida (Fundació Novaterra), Ximo Planells (Fundació Horta Sud), Jorge Valls (Fundació València Clima i Energia) i Larissa Moura (Inneürope).

Vicent Moros, des de Colisée, va descriure l'actuació de la seua organització en la fase crítica d'evacuació i atenció a persones majors, posant a disposició places residencials i personal de suport. Va reivindicar la necessitat que els plans municipals d'emergència incloguen als centres residencials com a nodes essencials, i que existisca una coordinació anticipada amb el tercer sector sanitari i de cures.

Ana Tórtola, de Nova Feina, va explicar amb detall l'actuació de la seua entitat des del primer moment: repartiment de productes de primera necessitat, atenció psicosocial, formació per a la reconstrucció (cursos expressos de pintura i construcció), creació d'un banc de eines comunitàries i orientació laboral a persones afectades, moltes d'elles en situació prèvia d'exclusió. Va destacar també que des de Nova Feina van elaborar un cens intern de persones usuàries afectades -especialment a Catarroja- per a identificar les seues necessitats urgents i establir contacte amb les famílies desplaçades.

Mavi Leida, de la Fundació Novaterra, va explicar que la seua intervenció en la post-emergència es va articular a través del projecte AVANT, dissenyat per a donar-li la volta a la DANA des de l'àmbit de l'ocupació i la reconstrucció comunitària. Es tracta d'una iniciativa d'inserció sociolaboral finançada parcialment per empreses i amb suport institucional, que actua com a pont entre serveis socials, ocupació i teixit empresarial, especialment per a persones que no accedixen als canals tradicionals. AVANT combina acompanyament emocional, orientació laboral, capacitació tècnica en oficis clau. Mavi Leida va subratllar que el tercer sector pot -i deu- arribar on l'administració no pot, però amb coherència, coneixement del territori i capacitat d'escolta.

Ximo Planells, de la Fundació Horta Sud, va aportar xifres clares: en tot just un mes i mig van mobilitzar més de 1,5 milions d'euros cap a entitats de base, canalitzats des de donacions privades i en col·laboració amb la Fundació Vicente Ferrer. Va reivindicar el model de fundació comunitària amb gestió transparent, sense ànim de lucre ni retribució a patrons, i amb capacitat per a actuar amb agilitat on l'administració tarda en actuar.

Jorge Valls, des de la Fundació València Clima i Energia, va presentar l'experiència de dos comunitats energètiques locals impulsats després de la DANA, a Castellar-Oliveral i Catarroja. Va detallar mecanismes com a cotxes elèctrics compartits, compres d'energia agrupades o ajudes per al bo tèrmic. Va defensar la necessitat que les fundacions participen en la governança energètica local i en la planificació climàtica amb criteris d'equitat.

Larissa Moura, des de Inneürope, va oferir una perspectiva més transversal sobre innovació oberta aplicada a la reconstrucció. Va defensar la importància de teixir ecosistemes col·laboratius entre administració, tercer sector i ciutadania, i va presentar ferramentes de sistematització de bones pràctiques europees en regeneració territorial.

El balanç de la taula va ser unànime: sense les fundacions i entitats del tercer sector la resposta a la DANA hauria sigut més lenta, menys justa i menys humana. Ara, el repte és dotar-les de ferramentes jurídiques, reconeixement institucional i finançament estable perquè passen de ser una xarxa informal de suport a convertir-se en infraestructures cíviques permanents.

Reconstruir des de l'economia social com a obligació jurídica i una oportunitat política

La jornada va concloure amb una taula institucional i acadèmica de tancament a càrrec de Gustavo Zaragoza, codirector del LongevidadLAB (una iniciativa de IUDESCOOP i Ilunion), de Tomás González Cruz,

director de la Càtedra d'Empresa i Humanisme, i de María José Vañó, directora de IUDESCOOP i codirectora de LongevidadLab.

Gustavo Zaragoza va destacar la necessitat que els aprenentatges sorgits en la jornada no es perden en la fragmentació institucional. Com a codirector del LongevidadLAB, va insistir que cal generar marcs estables de col·laboració amb el tercer sector i que la reconstrucció ha de situar a les persones majors en el centre, no com a població passiva sinó com a actors clau del territori.

María José Vañó, per part seua, va insistir que no es tracta d'innovar sobre estructures jurídiques inexistents, sinó d'activar les eines que ja preveu l'ordenament: convenis de col·laboració amb cooperatives d'iniciativa social (art. 99 bis de la Llei 8/2003), reserves de contracte previstes en la Llei de Contractes del Sector Públic, i la figura de les fundacions com a col·laboradores d'interés general. Va reclamar una lectura jurídica més audaç i compromesa amb el territori, i va proposar una línia de treball conjunta entre universitats, administració i teixit social per a sistematitzar models replicables de col·laboració públic-social en emergències.

El missatge final va ser clar: reconstruir des de l'economia social no és una consigna, sinó una obligació jurídica i una oportunitat política. No n'hi ha prou amb reparar danys: cal transformar estructures. I per a això, el marc legal ja existix, només cal posar-lo en marxa amb decisió, col·laboració i voluntat de permanència.

RESILIÈNCIA SOLIDÀRIA: INFORME INTEGRAL DE LES ENTITATS DEL TERCER SECTOR D'ACCIÓ SOCIAL DE LA COMUNITAT VALENCIANA DAVANT LA DANA 2024

Elaboració col·lectiva baix la coordinació del president de la Plataforma del Tercer Sector d'Acció Social de la Comunitat Valenciana, **Luis Vañó Gisbert**

Introducció¹

Les organitzacions del Tercer Sector d'Acció Social, representades per la Plataforma del Tercer Sector d'Acció Social de la Comunitat Valenciana (PTS CV), han exercit un paper fonamental en la resposta a la crisi derivada de les catastròfiques inundacions ocorregudes a la província de València el 29 d'octubre de 2024. Estes entitats, que inclouen a organitzacions socials i associacions de diversa índole, grandària i àmbit, han mobilitzat recursos humans i materials per a atendre les necessitats de la població afectada, i prop d'un any després de la tragèdia continuen mobilitzant-se.

Els efectes d'esta catàstrofe natural impactaren de manera especial en els col·lectius més vulnerables, evidenciant i agreujant les desigualtats socials existents. Persones en situació de pobresa, exclusió social, sense llar, població gitana, migrants, persones majors, xiquets i xiquetes, persones amb discapacitat, i aquelles amb condicions de salut cròniques es trobaren en una situació d'urgència que requerí atenció immediata i especialitzada.

La pèrdua d'habitatges i la destrucció d'infraestructures deixà milers de persones sense un lloc segur on refugiar-se. Els albergs i centres d'acollida no donaren l'abast, i la situació es va vore agreujada per l'escassetat de recursos i les dificultats logístiques per a fer arribar l'ajuda a les zones més afectades.

La falta d'accés a aliments, aigua potable, medicines i altres subministraments bàsics generà una crisi humanitària que exigí una resposta coordinada i eficaç. Les interrupcions en el subministrament elèctric i la destrucció de botigues i centres de proveïment limitaren la disponibilitat de productes essencials. A més, les persones en situació de vulnera-

bilitat, com ara aquelles amb discapacitat, mobilitat reduïda, persones majors o amb condicions de salut que requereixen tractaments continus, s'enfrontaren a barreres addicionals per a satisfer les seues necessitats essencials.

La salut mental i el benestar emocional de la població també es veren greument afectades. L'estrés, l'ansietat i el trauma derivats de la pèrdua d'éssers estimats, de les llars i dels mitjans de subsistència necessitaren atenció psicosocial especialitzada. Les xarxes de suport comunitari, que en circumstàncies normals ofereixen un sosteniment vital, patiren també per l'impacte de la DANA.

En este context, la PTS CV va establir una Mesa de Col·laboració en conjunt amb la Conselleria de Serveis Socials de la Generalitat Valenciana i altres entitats clau, amb l'objectiu de coordinar esforços entre les diferents organitzacions i autoritats per a maximitzar l'eficàcia de la resposta, arribant com més de pressa millor als qui més el necessitaven.

La situació va donar lloc a una crisi multidimensional, per la qual cosa es va fer necessari un enfocament integral que considerara les diverses facetes de l'emergència: humanitària, social, econòmica i sanitària. La col·laboració entre el sector públic, el Tercer Sector i la societat en general ha sigut essencial per a enfrontar els desafiaments que planteja la recuperació i reconstrucció post-DANA.

Enfortir el teixit social

La PTS CV advoca per una reconstrucció que no només repare els danys materials, sinó que també enfortisca el teixit social i promoga la resiliència comunitària. La DANA ha posat de manifest la importància vital de comptar amb un Tercer Sector fort i articu-

1.- Este text és un resum ampli i actualitzat de l'Informe que amb el mateix nom va realitzar la Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana a la fi de novembre de 2024.

lat, capaç de respondre amb agilitat i eficàcia davant situacions d'emergència. No obstant això, també ha evidenciat les limitacions i desafiaments que afronten estes organitzacions en contextos de crisi de gran magnitud. És necessari, per tant, reforçar el suport institucional i social al Tercer Sector, reconeixent el seu paper indispensable en la promoció del benestar i de la cohesió social.

En les seccions següents es resumixen els efectes de la DANA en els diferents sectors i col·lectius; les accions desenvolupades per les entitats de la PTS CV; les necessitats detectades i les propostes per a millorar l'efectivitat del treball realitzat.

Com es veurà, resulta imprescindible enfortir la col·laboració interinstitucional i promoure polítiques públiques que afavorisquen la resiliència i la inclusió social. Un cop s'han assolit avanços importants en la reparació de les infraestructures físiques, és moment també de reconstruir l'entramat social que sosté les nostres comunitats.

La PTS CV reitera el seu compromís amb la defensa dels drets i la dignitat de totes les persones, especialment aquelles en situació de major vulnerabilitat, i fa una crida a la societat en el seu conjunt per a treballar plegats en la construcció d'un futur més just i resilient.

Actuacions d'EAPN CV

La DANA que va assolir la província de València ha sigut comparada amb un "tsunami" pel seu impacte devastador, atribuït al canvi climàtic. Va afectar més de 70 municipis i un milió de persones, causant morts, destrucció, problemes de salut pública i danys ambientals i en infraestructures clau. Els propis membres de la Junta Directiva d'EAPN CV foren directament víctimes de la catàstrofe, en residir en municipis com Catarroja, Algemesí, Torrent, Picanya i Alfafar.

Per a EAPN, una de les prioritats és i serà l'habitatge. Segons l'anàlisi de DATADISTA i el sistema Copernicus EMS, més de 75.000 habitatges resultaren afectats per les inundacions.

Preocupa que les ajudes es generen principalment per a propietaris, sense tindre en compte persones que vivien en barraques, infrahabitatges, en règim de lloguer, en situació de sense llar, sense empadronament o en situació administrativa irregular.

També inquieta l'increment del discurs d'odi contra realitats socials específiques. L'extensió del racisme, l'antigitanisme i altres formes de xenofòbia ha donat lloc a fets discriminatoris, com la falta de voluntariat al barri del Raval d'Algemesí o la criminalització de col·lectius socials en xarxes socials.

Les entitats del tercer sector han sigut objecte de desinformació i odi, cosa que requerix una resposta seriosa i coordinada. Tampoc ajuda la frustració generada per la gestió del caos i la polarització política.

Des de l'inici de l'emergència, EAPN CV implementà diverses línies d'actuació per a atendre les necessitats emergents. Entre elles destaca la creació d'una Web Específica, 'ayudaenlaDANA', per a canalitzar i agrupar les ajudes i formes de col·laboració i voluntariat.

EAPN CV ha demostrat una resposta integral i compromesa davant la crisi provocada. A través de la coordinació efectiva, la mobilització de voluntariat, la gestió de recursos i l'atenció personalitzada, ha aconseguit mitigar l'impacte en les persones més vulnerables i en les pròpies entitats afectades.

Entre les solucions aplicades destaca l'atenció psicossocial remota i la creació de brigades mòbils, equips que es desplaçaren als municipis afectats per a atendre tant persones com altres equips tècnics i la comunitat en general.

També s'ha ofert suport en la gestió d'ajudes socials, essencial per a persones amb barreres comunicatives, tecnològiques o d'accés a dispositius electrònics.

Totes les entitats d'EAPN CV han ofert suport i acompanyament integral, cobrint necessitats bàsiques i complexes, especialment per a col·lectius més vulnerables com dones víctimes de violència de gènere, persones en situació de sense llar, migrants en situació irregular, persones majors o amb discapacitat.

Quasi un any després de la tragèdia es manté l'Emergència Habitacional. Falten habitatges, hi ha limitacions d'accessibilitat per a persones amb discapacitat i és necessari un control del preu dels lloguers per a evitar preus abusius.

Actuacions de la ONCE CV

L'ONCE Comunitat Valenciana va dur a terme una exhaustiva anàlisi de les necessitats i afectacions en les persones amb discapacitat visual després de la DANA del 29 d'octubre. El desastre natural va tindre un impacte significatiu en la pròpia comunitat de l'ONCE, afectant no sols persones afiliades sinó també als seus treballadors, estudiants i al funcionament dels seus serveis.

En la zona més afectada per la DANA residixen 954 persones afiliades a l'ONCE. En els dies següents a les inundacions es va aconseguir contactar amb 720 d'elles. D'estes, 14 van necessitar assistència urgent i 15 no urgent. Lamentablement, es va registrar la defunció d'un treballador de Ilunion, empresa pertanyent al Grup Social ONCE. També es va reportar la

Reunió el mes de març passat a València de la Plataforma del Tercer Sector amb els Reis per a fer seguiment de la resposta de les entitats socials davant la DANA.

defunció d'una persona afiliada i la seua esposa, qui també tenia discapacitat.

Més de 300 agents venedors van presentar incidències significatives que els va impedir exercir el seu treball. Aproximadament 200 d'ells van haver de deixar temporalment les seues tasques. Els equips de la Xarxa de Vendes van treballar en la reubicació d'estos treballadors per a minimitzar l'impacte en els seus ingressos i assegurar la continuïtat del servei.

L'ONCE va habilitar ràpidament un sistema de comunicació per a mantindre el contacte i brindar suport a les persones afiliades i estudiants afectats. Va oferir assistència urgent i no urgent segons les necessitats individuals, assegurant que tots reberen l'atenció necessària.

Es va proporcionar suport psicològic a les famílies i companys afectats per les pèrdues humanes i materials, oferint acompanyament emocional en els moments més difícils.

També es van buscar solucions per a minimitzar les pèrdues econòmiques dels treballadors i garantir la continuïtat del servei. El Grup Social ONCE va obrir un compte bancari per a recaptar fons destinats a cobrir les despeses derivades dels efectes negatius de la DANA en persones afiliades, treballadors i el seu entorn més pròxim.

La col·laboració amb autoritats, altres entitats del CERMÍ CV i la societat en general està sent crucial per

a superar esta crisi i garantir que les persones amb discapacitat visual recuperen la seua qualitat de vida i autonomia.

Per a l'ONCE esta tragèdia subratlla la importància d'implementar mesures específiques per a les persones amb discapacitat visual en els plans d'emergència i resposta davant desastres naturals, assegurant que les seues necessitats particulars siguin considerades i ateses adequadament.

Actuacions de Càritas CV

Davant la dramàtica situació provocada per la DANA, Càritas Comunitat Valenciana va activar els seus protocols d'emergència per a atendre els damnificats per esta tragèdia. L'organització va rebre un al·ludió de propostes d'ajuda d'empreses, entitats i particulars de tota Espanya, demostrant una vegada més la seua solidaritat en moments de crisi.

Càritas CV va crear un Comitè d'Emergència seguint el protocol de Càritas Espanyola, centrant els seus esforços en la comunicació, organització i gestió dels recursos disponibles. En una primera fase, Càritas CV es va concentrar en la creació d'este comitè i en la presa de decisions ràpides i efectives en la gestió de l'emergència. Va acompanyar a les Càritas Parroquials de les poblacions afectades a través del reforç tècnic de Càritas Diocesana de València en les zones més afectades (Algemesí, Paiporta, La Torre, Catarroja, Chiva i Utiel).

Càritas va rebre nombroses propostes d'ajuda d'empreses, entitats i particulars, i va gestionar la concessió d'ajudes individuals per a famílies afectades. Es va prioritzar l'atenció i l'acompanyament de persones en situació de major vulnerabilitat, com a majors, famílies en risc, persones sense llar i habitants d'infrahabitatges.

I es van habilitar comptes bancaris específics per a rebre donacions destinades a l'emergència de la DANA, incloent-hi opcions de donació a través de Bizum. Paral·lelament a la resposta de necessitats urgents, Càritas CV va posar en marxa el pla d'acció a curt i mitjà termini per a l'atenció de les persones i famílies afectades per la DANA, conscient que l'impacte d'esta catàstrofe serà a llarg termini per a moltes d'elles.

L'experiència demostra que la coordinació i la planificació són essencials per a afrontar situacions d'esta magnitud. Per això, per a Càritas és necessari continuar treballant en col·laboració amb empreses, entitats, particulars i autoritats per a maximitzar l'impacte positiu de les accions empreses.

La solidaritat i el compromís de tots seran fonamentals per a superar els desafiaments actuals i futurs, garantint que les persones afectades puguin reconstruir les seues vides i recuperar el seu benestar.

Actuacions de la Plataforma del Voluntariat CV

La Plataforma del Voluntariat de la Comunitat Valenciana (PVCV) ha exercit un paper crucial en la coordinació i mobilització de voluntaris després de la DANA. Des del primer moment, ha treballat incansablement per a canalitzar la solidaritat de milers de persones disposades a ajudar en les tasques de recuperació i assistència a les poblacions afectades.

Des del dissabte posterior a la DANA es van enviar 12.300 voluntaris a les zones afectades. Les accions es van concentrar en 22 municipis de les comarques de L'Horta Sud, Plana d'Utiel-Requena i La Ribera. Es van utilitzar 137 autobusos per al transport dels voluntaris a les diferents localitats.

Els voluntaris van participar en la neteja de carrers: retir d'enderrocs, fang i residus per a restablir la circulació i evitar riscos sanitaris, en el repartiment i lliurament d'aliments, en el lliurament de medicines en centres de majors, en l'ajuda en la descàrrega i distribució de materials i donacions rebudes.

A més del dispositiu principal, la PVCV va coordinar i va rebre notificacions d'accions realitzades per diverses organitzacions i grups de voluntariat:

- Voluntaris de la Mar
- APNADAH (Associació de Pares de Xiquets i Adolescents amb Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat)

- Junts per la Vida
- Voluntariat Ford
- ASLEUVAL (Associació per a la Lluita Contra la Leucèmia de la Comunitat Valenciana)
- Scouts
- Voluntariat de la Universitat Politècnica de València (UPV)
- Ilewasi
- Aspanion (Associació de Pares de Xiquets amb Càncer)
- Plataforma del Voluntariat d'Espanya: Coordinació a nivell nacional.
- Plataformes Autonòmiques: Difusió i suport des d'altres comunitats.

Les accions realitzades pels voluntaris han tingut un impacte significatiu en les comunitats afectades. Ha permès el restabliment de serveis bàsics. La neteja i rebuig de vies públiques ha possibilitat l'accés de tota mena de serveis i la represa del transport. La presència de voluntaris, a més, ha enfortit l'ànim de les comunitats, fomentant la solidaritat i el suport mutu.

La solidaritat i el compromís de milers de voluntaris han sigut fonamentals per a fer costat a les comunitats afectades i començar les labors de recuperació. No obstant això, els desafiaments persisteixen i és necessari continuar treballant en la millora de la coordinació de les ajudes, la comunicació i la seguretat de cara a futurs esdeveniments d'este tipus.

La PVCV reitera el seu compromís de continuar secundant i coordinant les accions de voluntariat en este i qualsevol moment en què siga necessari, reconeixent el valor incalculable que aporta la societat civil en moments de crisi. La unió d'esforços i la solidaritat col·lectiva seran determinants per a superar els reptes actuals i futurs.

Actuacions del CERMI CV

El Comité Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana (CERMI CV) és la plataforma que agrupa i representa a les principals organitzacions de persones amb discapacitat i les seues famílies a la regió. La seua missió és defensar els drets i promoure la inclusió plena d'este col·lectiu en tots els àmbits.

Després del devastador pas de la DANA per la província de València el 29 d'octubre de 2024, el CERMI CV va elaborar un informe que revela que 1.625 persones amb discapacitat es van veure directament afectades per les inundacions i les seues conseqüències.

El desastre natural ha posat de manifest les vulnerabilitats específiques que enfronten les persones amb discapacitat en situacions d'emergència. Les

inundacions no sols han exacerbat les dificultats existents, sinó que també han generat nous desafiaments que requereixen respostes coordinades i adaptades a les necessitats particulars del col·lectiu.

La DANA ha evidenciat que les persones amb discapacitat es troben en una posició de desavantatge agreujat en contextos de crisis i tragèdies naturals. La pèrdua de dispositius d'assistència personal, la interrupció de tractaments mèdics essencials i les barreres en la comunicació i mobilitat han compromés la seua autonomia, salut i benestar.

A més, les entitats del tercer sector de la discapacitat, que actuen com a suport fonamental per a este col·lectiu, van patir danys en les seues instal·lacions i recursos, limitant la seua capacitat de resposta en un moment crític.

El CERMI CV ha realitzat sol·licituds urgents per a abordar necessitats específiques no cobertes. Entre elles s'ha sol·licitat al Consorci de Compensació d'Assurances que incloga en les seues indemnitzacions el cost de les adaptacions dels vehicles destruïts per les inundacions.

Estes adaptacions, vitals per a la mobilitat de les persones amb discapacitat, no són considerades en les taules indemnitzatòries del Consorci, cosa que significa que el sobrecost, que pot superar el 30 % del valor del vehicle, no és compensat. Esta situació suposa un perjudici afegit, limitant greument l'autonomia i qualitat de vida de les persones afectades.

Així mateix, CERMI CV destaca la importància de desenrotllar protocols d'emergència inclusivament i específics per a les persones amb discapacitat. És imperatiu dissenyar i establir plans d'actuació que contemplen les seues necessitats particulars en situacions d'emergència. Això implica una formació especialitzada, una coordinació interinstitucional efectiva i la participació activa de les entitats representatives del col·lectiu en la planificació i execució de les respostes.

Les persones amb discapacitat enfronten una vulnerabilitat incrementada a causa de diversos factors. Entre ells la pèrdua de dispositius d'assistència personal: cadires de rodes, audiòfons, pròtesis i altres equips essencials han sigut danyats o destruïts, compromentent la seua autonomia i mobilitat; la falta d'accés a medicació essencial i tractaments mèdics especialitzats, posant en risc la seua salut i benestar; dificultats en les comunicacions i accés a informació actualitzada i accessible, especialment per a persones amb discapacitats sensorials, incrementant l'aïllament i l'ansietat, i múltiples barreres en mobilitat i accés a serveis.

Des de CERMI CV es va conformar una Mesa de Col·laboració juntament amb la Plataforma del Ter-

cer Sector de la Comunitat Valenciana (PTS CV) i la Conselleria de Serveis Socials, amb l'objectiu d'establir una via de comunicació directa, centralitzar i supervisar les ajudes i necessitats, evitant duplicitats i assegurant que l'assistència arribe als qui més el necessiten, i coordinar accions i optimitzar recursos, maximitzant l'eficàcia de la resposta.

Per part seua, les entitats membres del CERMI CV han desplegat esforços significatius per a atendre les necessitats emergents després de la DANA. La solidaritat i el compromís conjunt entre entitats, autoritats i societat civil són fonamentals per a superar els reptes actuals i futurs, garantint el benestar i la inclusió plena de les persones amb discapacitat a la Comunitat Valenciana.

Per al CERMI CV és fonamental que les lliçons apreses d'esta emergència impulsen a construir una societat més inclusiva, resilient i solidària, on les persones amb discapacitat siguen considerades en totes les etapes de planificació i resposta davant desastres.

Actuacions de Creu Roja CV

Creu Roja va desplegar una àmplia operació d'assistència per a atendre les necessitats de la població afectada, mobilitzant recursos humans i materials significatius. El total d'assistències realitzades va ser de 207.069, i els recursos humans mobilitzats van ser de 4.692 voluntaris i personal especialitzat.

Després de les inundacions, Creu Roja va habilitar albergs per a oferir refugi segur i condicions bàsiques d'habitabilitat a les persones desplaçades per la DANA. Van ser 10 els albergs establits en 8 ubicacions diferents a la província de València, per a un total de 3.660 places.

Es van implementar 20 punts de distribució per a entregar aliments, kits d'higiene i altres subministaments essencials tant a les persones afectades com als equips de resposta.

Un total de 160 equips especialitzats van ser desplegats per a atendre les diverses necessitats sorgides arran de l'emergència. 14 equips d'Assistència Sanitària van proporcionar atenció mèdica i primers auxilis, 28 equips d'Alberg i Allotjament van gestionar els albergs i van coordinar l'allotjament de les persones desplaçades, 8 equips psicosocials van brindar suport emocional i psicològic als afectats, 4 equips de busca van participar en operacions de busca i rescat, 90 equips d'intervenció en Emergències van fer diverses tasques de resposta immediata, i 8 equips de comunicacions van assegurar les connexions entre els diferents equips i coordinadors.

Per a donar suport a les operacions de resposta i garantir la logística necessària, Creu Roja va mobilit-

zar diversos recursos materials i vehicles. Entre ells 8 camions, 6 furgonetes, 18 ambulàncies, més de 100 unitats logístiques -que inclouen diferents vehicles i dispositius- i 13 carpes.

La intervenció de Creu Roja a la província de València durant l'emergència de la DANA va ser integral i efectiva, ateses les necessitats més urgents de la població afectada. La ràpida resposta i l'àmplia mobilització de recursos reflectixen el compromís de Creu Roja amb la protecció i el benestar de les comunitats en situacions de crisi.

La coordinació efectiva, la dedicació dels voluntaris i personal, i la capacitat logística demostrada van ser clau per a mitigar l'impacte de la DANA i donar suport a la recuperació de les àrees afectades. Este desplegament ressalta la importància de comptar amb organitzacions preparades i recursos adequats per a fer front a emergències naturals i protegir les poblacions més vulnerables.

El Tercer Sector, pilar indispensable de la resposta social

La DANA que va colpejar a la Comunitat Valenciana no va ser simplement una tempesta; va ser una prova contundent de les nostres vulnerabilitats com a societat i una crida urgent a l'acció col·lectiva. Este desastre natural, sense precedents a la nostra regió, va despullar les fragilitats estructurals, econòmiques i socials que subjauen en el nostre dia a dia.

Els informes presentats per les diverses entitats del Tercer Sector d'Acció Social de la Comunitat Valenciana -EAPN CV, ONCE CV, Càritas CV, Plataforma del Voluntariat CV, CERMI CV i Creu Roja CV- no sols documenten els estralls immediats de la catàstrofe, sinó que també il·luminen el compromís d'una societat civil massiva, empàtica, conscienciada i disposada a deixar-se la pell pels quals més ho necessiten.

La magnitud de la DANA es reflectix en xifres aclaparadores: 219 persones mortes, 75 municipis afectats, un milió de persones impactades, infraestructures vitals destruïdes i serveis essencials interromputs.

No obstant això, més enllà dels danys físics, la DANA amenaça amb aprofundir les desigualtats existents i marginar encara més als col·lectius vulnerables. En este panorama, el Tercer Sector d'Acció Social de la Comunitat Valenciana (PTS CV) ha emergit com a pilar indispensable de la resposta social. Les organitzacions han actuat amb celeritat i eficàcia, oferint no sols assistència immediata sinó també un acompanyament integral a llarg termini.

EAPN CV ha destacat en la coordinació d'esforços, establint canals de comunicació efectius i adaptant els

seus programes per a atendre les necessitats emergents. El seu èmfasi a fer costat a les persones en situació de major vulnerabilitat —aquelles sense llar, migrants en situació irregular i víctimes de violència de gènere, poble gitano... demostra un compromís indestructible amb la justícia social.

ONCE CV ha enfrontat desafiaments titànics en brindar suport als seus afiliats i treballadors afectats. La pèrdua de vides i mitjans de subsistència entre persones amb discapacitat visual subratlla la urgència de garantir accessibilitat i suport especialitzat en situacions d'emergència.

CARITAS CV ha mobilitzat recursos i voluntats a nivell nacional, gestionant de manera eficient les donacions i assegurant que l'ajuda arribe als qui més la necessiten. El seu enfocament en la dignitat humana i l'acompanyament emocional ressalta la importància d'abordar les dimensions psicològiques i espirituals del desastre.

PLATAFORMA VOLUNTARIAT CV ha canalitzat la solidaritat de més de 12.300 voluntaris, demostrant que la participació ciutadana és essencial per a la reconstrucció comunitària. Les seues accions en neteja, distribució d'aliments i suport a persones majors han sigut vitals per a restablir la normalitat en les zones afectades.

CERMI CV ha posat en relleu les necessitats específiques de les persones amb discapacitat i les seues famílies, els qui han enfrontat barreres addicionals en mobilitat, comunicació i accés a serveis essencials. La seua labor en la reposició d'equipament ortoprotètic i material de suport i mobilitat, suport psicològic i solucionant problemes d'accessibilitat és crucial per a restaurar l'autonomia i el benestar del col·lectiu.

CREU ROJA CV ha desplegat una operació d'assistència massiva, brindant refugi, atenció mèdica i suport psicosocial a milers de persones. La seua capacitat logística i experiència en gestió d'emergències han sigut determinants per a mitigar l'impacte de la DANA.

Desafiaments sistèmics que exigixen respostes transformadores

La DANA ha exposat amb cruesa les falles sistèmiques que requerixen solucions estructurals i audaces. La magnitud d'este desastre supera les capacitats de qualsevol sector aïllat. L'Estat, en els seus àmbits estatal, autonòmic i local té la responsabilitat indelegable de protegir els seus ciutadans i garantir els seus drets fonamentals.

En este sentit, l'experiència de la DANA subratlla la necessitat de protocols inclusius d'emergències, que anticipen impactes i asseguren la protecció dels

més vulnerables. La implementació d'un voluntariat d'emergències és una inversió essencial per a futurs desastres, permetent comptar amb una xarxa de persones capacitades i disposades a actuar ràpidament en situacions de crisi. Estos voluntaris, secundats per programes de formació contínua, enfortiran la capacitat de resposta immediata i la resiliència de les nostres comunitats.

Així mateix, estos protocols han d'incloure la participació activa de les entitats del tercer sector, per a optimitzar respostes i enfortir la resiliència comunitària.

És indispensable destinar fons suficients i oportuns per a la recuperació i l'enfortiment del Tercer Sector, reconeixent el seu paper crucial en la cohesió social i l'atenció als més necessitats. L'assignació de fons d'emergència és vital per a consolidar les capacitats del sector en cas d'urgència.

Este suport no sols reforça l'operativitat i coordinació de les entitats, sinó que també solidifica la cohesió intersectorial, maximitzant l'impacte de cada acció cap a les persones en situació de major vulnerabilitat, en la reconstrucció social i econòmica, i assegura la sostenibilitat del desplegament d'actuacions.

No obstant això, la gestió de la crisi i la reconstrucció ha de caracteritzar-se per la transparència en l'ús de recursos i la rendició de comptes a la ciutadania. La confiança pública és un actiu invaluable que ha de ser cultivat i protegit.

Una cruïlla: recuperació superficial o transformació profunda

La DANA, en tota la seua devastació, presenta una cruïlla: podem optar per una recuperació superficial que ens retorne a la normalitat prèvia, o podem aprofitar este moment per a impulsar transformacions profundes que construïsquen una societat més justa, equitativa i resilient.

La DANA ha sigut un colp devastador, però també una crida ineludible a la reflexió i a l'acció. En la nostra opinió, no podem tornar a la "normalitat" que va permetre que esta catàstrofe tinguera efectes tan profunds. Al contrari, hem d'aspirar a més, a una societat que prioritze el benestar col·lectiu, que valore i protegeixca els seus membres més vulnerables, i que actue amb responsabilitat cap al medi ambient. Este és el moment de demostrar que som capaços d'aprendre de l'adversitat i transformar el dolor en progrés.

La Comunitat Valenciana té l'oportunitat històrica de liderar un model de recuperació que siga exemple per a altres regions, basat en l'equitat, la sostenibilitat i la participació ciutadana.

La recent DANA ha revelat una realitat profunda i preocupant que transcendeix els danys materials visibles: el significatiu impacte humà, social i emocional en les persones en situació de vulnerabilitat i les seues famílies.

És per ells que la recuperació no ha de limitar-se a la reconstrucció d'infraestructures o la reposició d'equips. És imperatiu que este procés siga inclusiu i sensible a les necessitats específiques de totes les persones en situació de vulnerabilitat.

Cada centre reobert, cada servei recuperat i cada programa de suport reactivat ha de concebre's com un pas cap a un sistema més resilient i accessible per a tots. Esta crisi ha de convertir-se en un catalitzador per a reforçar el teixit social i les polítiques públiques que asseguren la plena participació i inclusió de totes les persones, independentment de les seues circumstàncies.

A nivell institucional es requerix un compromís ferm de les autoritats per a implementar estratègies coordinades i sostingudes que aborden la creació de xarxes de suport robustes, la inversió en programes de salut mental i l'adopció de mesures que permeten una major autonomia i qualitat de vida per als qui es troben en situació de vulnerabilitat.

D'altra banda, la solidaritat de la societat ha sigut un far d'esperança enmig de l'adversitat. La mobilització de voluntaris, el compromís d'entitats del Tercer Sector i la col·laboració entre comunitats demostren que quan actuem junts és possible mitigar fins i tot els efectes de les crisis més severes.

Este esforç col·lectiu ha de consolidar-se i transformar-se en un model de col·laboració que transcendisca les emergències i s'integre en la planificació i execució de polítiques inclusives.

No oblidar la lliçó

Finalment, és crucial no oblidar les lliçons apreses. La vulnerabilitat que ha quedat al descobert no ha de ser ignorada una vegada que les aigües han retrocedit i l'emergència immediata ha passat.

Hem d'avançar cap a un futur en el qual les persones en situació de vulnerabilitat, les seues famílies i les entitats socials que les representen no siguen les més afectades per les crisis, sinó un exemple de com una societat preparada, inclusiva i solidària pot protegir a tots els seus membres.

És el moment d'actuar amb determinació, empatia i visió a llarg termini, perquè ningú quede enrere.